

Informácie súvisiace s vystúpením Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie

Príprava vnútroštátnych opatrení na prípadné vystúpenie Spojeného kráľovstva z EÚ bez dohody

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVaEZ SR), ktoré je koordinátorom agendy brexitu, pripravilo prehľad praktických odporúčaní, krokov a postupov pre občanov a firmy, ktoré bude potrebné realizovať v prípade vystúpenia Spojeného kráľovstva z EÚ. Na základe toho bola **zriadená a 15. decembra 2018 spustená Informačná Brexit Platforma**, ktorá je centrálné koordinovaná MZVaEZ SR, a v rámci ktorej by si občania a podnikateľské subjekty mohli potrebné informácie dohľadať. Informácie pre občanov i podnikateľov, ktoré sú priebežne aktualizované a dopĺňané, sú zverejnené na informačnej platforme pre brexit MZVaEZ SR: www.mzv.sk/europske-zalezitosti/brexit-vseobecne-info.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR ďalej v spolupráci s ostatnými rezortmi pripravilo vládny materiál *„Príprava vnútroštátnych opatrení Slovenskej republiky na prípadné vystúpenie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie bez dohody - aktuálne priority“*, ktorý **vláda SR schválila na svojom zasadnutí dňa 30. januára 2019 na základe uznesenia vlády SR č. 42/2019**. Cieľom materiálu bolo zosumarizovať prehľad opatrení legislatívneho a nelegislatívneho charakteru na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni, ktoré bude potrebné vykonať v súvislosti s prípravou SR na tvrdý brexit. Vstupy zo strany jednotlivých rezortov poskytujú základný prehľad o stave v danej sektorálnej agende spolu s návrhmi konkrétnych opatrení na ich riešenie. Materiál je možné nájsť na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/23532/1>

Na základe záverov z rokovania vlády SR zo dňa 30. januára 2019 týkajúcich sa prípravy vnútroštátnych opatrení SR na tvrdý brexit bola pod gesciou Úradu vlády SR v spolupráci s MZVaEZ SR a ostatnými rezortmi pripravená *„Informácia o príprave návrhu zákona, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s vystúpením Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie bez dohody“*. Predmetná informácia bola **predmetom rokovania Hospodárskej a sociálnej rady SR 25. februára 2019**, ktorá odporučila návrh zákona do ďalšieho legislatívneho procesu. Prioritou SR je, aby v prípade brexitu bez dohody bola zaistená právna istota pre britských občanov nachádzajúcich sa v SR, ako aj pre slovenských občanov nachádzajúcich sa k 29. marcu 2019 v Spojenom kráľovstve. Materiál je možné nájsť na: <http://hsr.rokovania.sk/21972019lo/>

Vzhľadom na to, že 12. marca 2019 poslanci Dolnej snemovne britského parlamentu opätovne **odmietli dohodu** (v pomere 391 ku 242) o tzv. **riadenom brexite**, vyššie spomínaný **návrh zákona bol vládou SR schválený na jej zasadnutí dňa 13. marca 2019 na základe uznesenia vlády SR č. 119/2019**. Návrh zákona v jednotlivých novelizačných článkoch dočasne upravuje práva britských občanov na území SR, ktoré sa týkajú

poskytovania daňového poradenstva, oblasti sociálnych vecí a rodiny, poskytovania právnych služieb advokátmi, ktorí sú občanmi Spojeného kráľovstva, vodičských preukazov, pobytu cudzincov, zachovania dostupnosti registrovaných liekov, verejného zdravotného poistenia, *uznávania odborných kvalifikácií*, ochrany spotrebiteľov prípravkov na ochranu rastlín a štátnozamestnaneckého pomeru občanov Spojeného kráľovstva. Nadobudnutie účinnosti tzv. lex brexit sa navrhuje ku dňu, kedy Spojené kráľovstvo prestane byť zmluvnou stranou Zmluvy o EÚ a Zmluvy o fungovaní EÚ a to za podmienky, že v tento deň nebude uzatvorená dohoda o podmienkach vystúpenia Spojeného kráľovstva z EÚ podľa čl. 50 ods. 2 Zmluvy o EÚ. Podobné zákony ako je lex brexit momentálne prijímajú na základe reciprocity aj iné členské krajiny EÚ. Materiál je možné nájsť na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/23642/1>

Následne poslanci Dolnej snemovne britského parlamentu **schválili 13. marca 2019 pozmeňujúci návrh**, podľa ktorého Spojené kráľovstvo neodíde z EÚ **bez dohody**. Britská premiérka po skončení hlasovania v poslaneckej snemovni povedala, že „Spojené kráľovstvo opustí EÚ bez dohody, ak s ňou žiadnu dohodu neuzavrie“. Zdôraznila tiež, že dohoda, ktorú jej vláda uzavrela s EÚ, je jedinou dohodou, ktorá je momentálne k dispozícii. Na základe neschválenia brexitu bez dohody hlasovali poslanci Dolnej snemovne 14. marca 2019 o "krátkom, časovo obmedzenom predĺžení" rokovaní s EÚ o brexite. Britský parlament tak schválil návrh vlády na krátky odklad brexitu z 29. marca 2019 na 30. júna 2019. Za odklad hlasovalo 412 poslancov, proti bolo 202. V súvislosti s ostatnými udalosťami Európska komisia varuje Spojené kráľovstvo, že nestačí hlasovať proti odchodu bez dohody, ale súhlasiť s dohodou. Predĺžením termínu brexitu sa nič nevyrieši. Britská vláda musí teraz prísť s jasným a relevantným odôvodnením posunutia čl. 50 Lisabonskej zmluvy a teda odloženia brexitu na neskorší termín. Posun odchodu Spojeného kráľovstva z EÚ je navyše podmienený ešte súhlasom zvyšných 27 členských krajín EÚ. To, že Spojené kráľovstvo odmietlo vystúpenie bez dohody ešte neznamená, že k tomu nedôjde. Európska únia sa musí pripraviť aj na situáciu, že termín uplynie a Spojené kráľovstvo opustí EÚ bez dohody. Situácia sa momentálne javí byť veľmi nejasná, keďže až niekoľko scenárov je v súčasnej dobe možných.

Opatrenia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR v súvislosti s prípravou SR na brexit bez dohody

Uznávanie dokladov o vzdelaní a odborných kvalifikácií

MŠVVaŠ SR je koordinátor smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií. Vystúpením Spojeného kráľovstva z EÚ sa predpokladá na európskej úrovni úprava smernice 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií, ktorá je transponovaná do právneho poriadku SR niekoľkými právnymi predpismi.

MŠVVaŠ SR aktívne participovalo na príprave návrhu tzv. lex brexit (**článok XVII. týkajúci sa uznávania odborných kvalifikácií – lekár, zubný lekár, farmaceut, pôrodná asistentka a sestra ustanovuje prechodné obdobie do 31. 12. 2020 bez potreby vykonania doplňujúcej skúšky**). V podmienkach rezortu školstva sa bude meniť a dopĺňať **Zákon č.**

422/2015 o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 276/2017 Z. z.

Vzhľadom na skutočnosť, že Spojené kráľovstvo prejavilo záujem vystúpiť z EÚ, je potrebné upraviť situáciu pre osoby, ktoré nadobudli práva pred ustanovenými dátumami v doterajšom znení § 20 až § 24 Zákona č. 422/2015 vo vzťahu k príslušným regulovaným povolaniam, a požiadajú o uznanie po dni, kedy Spojené kráľovstvo prestane byť členom EÚ. V týchto prípadoch sa po uvedenom dni bude na základe prechodného ustanovenia postupovať podľa všeobecného systému uznania odbornej kvalifikácie podľa navrhovaného prechodného ustanovenia do 31. decembra 2020 bez potreby vykonania doplňujúcej skúšky. **Od roku 2021 sa bude uplatňovať všeobecný systém uznania odbornej kvalifikácie v plnom rozsahu vrátane vykonania doplňujúcej skúšky.**

V prechodnom období sa zabezpečuje začatie konaní podľa doterajšej právnej úpravy. Zároveň sa navrhuje, aby odborná kvalifikácia, ktorú získal zdravotný pracovník, lekár, zubný lekár, farmaceut, sestra a pôrodná asistentka na území Spojeného kráľovstva v prechodnom období do konca roka 2020, bola posudzovaná ako keby bola získaná na území EÚ, to znamená automatickým systémom. Účelom je, aby slovenskí odborníci po návrate do Slovenskej republiky mohli vykonávať regulované povolania na základe uznania odbornej kvalifikácie bez povinnosti vykonať doplňujúcu skúšku, ktorá sa vzťahuje na všetky zdravotnícke kvalifikácie nadobudnuté v tretích štátoch.

Program Erasmus+

Program Erasmus+ patrí medzi významné iniciatívy Európskej únie a je jedným z jej najúspešnejších programov. Podporuje aktivity v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu. Bez ohľadu na aktuálny vývoj situácie možno očakávať, že odchod Spojeného kráľovstva z EÚ povedie k istým zmenám v programe Erasmus+. S cieľom zintenzívniť prípravu na dôsledky vystúpenia Spojeného kráľovstva z EÚ vydala Európska komisia 30. 1. 2019 návrh nariadenia, ktoré určuje ustanovenia týkajúce sa pokračovania v prebiehajúcich aktivitách vzdelávacej mobility v rámci programu Erasmus+ v kontexte brexitu.

Keďže k vystúpeniu Spojeného kráľovstva z EÚ dôjde počas programového obdobia programu Erasmus+ (2014 – 2020), je cieľom tohto návrhu zabezpečiť, aby sa v prípade neratifikovania dohody o vystúpení pokračovalo v **prebiehajúcich aktivitách vzdelávacej mobility** v rámci programu Erasmus+, ktoré sa týkajú Spojeného kráľovstva. Toto opatrenie sa bude uplatňovať na prebiehajúce aktivity vzdelávacej mobility v programe Erasmus+, ktoré sa začali pred 30. 3. 2019.

Predmetné nariadenie predstavuje možnosť, ako zabezpečiť riadne pokračovanie prebiehajúcich aktivít vzdelávacej mobility v rámci programu Erasmus+, ktoré sa týkajú Spojeného kráľovstva, po vystúpení Spojeného kráľovstva z EÚ. Takéto aktivity budú naďalej oprávnené a účastníci ich budú môcť v zmluvne dohodnutom termíne riadne dokončiť.

Európsky parlament 13. marca 2019 schválil spomínané nariadenie, čo v praxi znamená, že:

- **Mobility, ktoré sa skončia najneskôr 29. 3. 2019**, sa budú riadiť aktuálne platnými pravidlami programu Erasmus+ bez akejkoľvek zmeny.
- **Mobility, ktoré sa začnú najneskôr 29. 3. 2019**, sa budú môcť zrealizovať bez prerušenia a s úplnou finančnou podporou Erasmus+.
- **Mobility, ktoré sa začnú po 29. 3. 2019 a aktivity podporované v rámci projektov partnerstiev** sú predmetom návrhu ďalšieho nariadenia týkajúceho sa rozpočtu EÚ na rok 2019. Navrhovaný krízový rámec umožní zachovať oprávnenosť Spojeného kráľovstva a subjektov zo Spojeného kráľovstva na financovanie z EÚ na základe právnych záväzkov prijatých pred dátumom vystúpenia, aj v nasledujúcom období, a to na obmedzený čas (do 31. 12. 2019).

Vzhľadom na súčasnú situáciu preto Národná agentúra Erasmus+ pre vzdelávanie a odbornú prípravu pri plánovaní mobilit na obdobie po 29. 3. 2019 odporúča príjemcom grantov zväžiť súčasnú situáciu a brať do úvahy všetky dostupné informácie. Príjemcov upozorňuje, že v prípade tvrdého brexitu budú všetky mobility, ktoré začnú po 29. 3. 2019, neoprávnené, a teda nebude možné ich financovať z programu Erasmus+. Neoprávnené by boli v tomto prípade aj náklady v projektoch strategických partnerstiev (projekty KA2 a KA3), ktoré sa viažu na aktivity partnerov zo Spojeného kráľovstva, vrátane mobilitných aktivít do Spojeného kráľovstva realizovaných v rámci projektu. To isté platí pre potenciálnych žiadateľov pri príprave prihlášok na Strategické partnerstvá v aktuálnej výzve na rok 2019 – zloženie partnerstva musí aj po odchode Spojeného kráľovstva spĺňať formálne kritérium minimálneho počtu zapojených krajín. Ďalšie informácie je možné nájsť aj na internetovej stránke MŠVVaŠ SR www.minedu.sk a na národnej stránke programu Erasmus+ www.erasmusplus.sk.

Program Horizont 2020

Pokiaľ ide o vedu, výskum a inovácie, je zrejmé, že Spojené kráľovstvo má aj po vystúpení z EÚ záujem v (súčasnom programe 2014-2020) Horizont 2020 pokračovať a zapojiť sa aj do budúceho programu Horizont Európa 2021-2027, (ale zrejme) už ako tretia krajina pridružená (asociovaná) k programu. Za pridruženie bude platiť vstupenka (podobne, ako Švajčiarsko). Pôjde o určitú sumu, ktorú mu stanoví Európska komisia. Spojené kráľovstvo bude mať svoje zastúpenie aj v programových výboroch, ktoré budú určovať náplň pracovných programov a smerovanie výziev. Spojené kráľovstvo vždy bolo a aj bude veľmi aktívne v tvarovaní programu. Postavenie tretích krajín (a teda aj Spojeného kráľovstva) v programe bude upravovať čl. 12 „**Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje Horizont Európa – rámcový program pre výskum a inovácie a ktorým sa stanovujú jeho pravidlá účasti a šírenia**“. Pre prípad neuzavretia dohody už Spojené kráľovstvo deklarovalo zámer garantovať finančné krytie projektov v rámci Horizont 2020 predložených pred dátumom odchodu. Keďže ale podľa všetkého smerujeme k predĺženiu odchodu Spojeného kráľovstva z EÚ, plné *acquis* EÚ vrátane príslušných nariadení by sa malo ešte určitý čas uplatňovať. Viac informácií je možné nájsť aj na: <https://www.gov.uk/government/publications/horizon-2020-funding-if-theres-no-brexit-deal/horizon-2020-funding-if-theres-no-brexit-deal--2>